

RIZIKOVÉ SKUPINY – přehled témat a literatura

Cíl předmětu:

Představit a seznámit studenty s jednotlivými druhy a formami sociálních deviací a sociálně patologických jevů, jejich příčinami a důsledky pro život jednotlivců, skupin i společnosti. Pochopení těchto jevů a souvislostí je základem sociální prevence

ZIMNÍ SEMESTR

ÚVOD, SOCIÁLNÍ DEVIACE, NORMY, NORMALITA

Definice deviace, vysvětlení pojmů norma, normalita, úvod do problematiky sociálních deviací

TREST A VĚZEŇSTVÍ

Historie trestu, funkce trestu, trestní zákoník v ČR, vězeňský systém v ČR, sociální svět vězení, penitenciární a postpenitenciární péče, duchovní služba;

KRIMINALITA, KRIMINOLOGIE A VIKTIMOLOGIE

Kriminalita, její formy, statistické sbírání dat, soudní systém v ČR, historie a vývoj kriminologie, související obory, viktimologie a její vznik a účel, proces viktimizace, viktimnost, vztah obětí a pachatelů;

PŘÍČINY VZNIKU DEVIACÍ

Biologické, psychologické a sociální příčiny vzniku deviací, teorie deprivantství, historie přístupů, nejdůležitější přístupy;

DOMÁCÍ NÁSILÍ

Formy DN, specifika DN, pomoc obětem a ochrana před násilníkem, typy pachatelů domácího násilí;

CAN, CSA, EAN

Definice pojmů, formy a příčiny vzniku, pomoc obětem, prevence;

KOLEKTIVNÍ A SKUPINOVÉ ZLO

Charakteristika, příčiny, projevy; rasismus a etnické konflikty, náboženské konflikty, totalitní systémy a politický extremismus, terorismus;

LETNÍ SEMESTR

SEXUALITA

Definice, sexualita a její význam v životě člověka, sexuální deviace, sexuální orientace;

PROSTITUCE

Historie a příčiny prostituce, prostituce jako patologický jev, situace v ČR a ve světě, obchodování s lidmi, sociální práce s obchodovanými, související kriminalita;

BEZDOMOVECTVÍ

Vývoj bezdomovectví, souvislost bezdomovectví a fungování státu, objektivní a subjektivní příčiny bezdomovectví, sociální práce s bezdomovci, důsledky bezdomovectví, postoj veřejnosti;

CHUDOBA

Příčiny chudoby, formy chudoby v historii a dnes, rozdíly v pojmu chudoba ve světovém měřítku, chudoba jako sociální problém;

IMIGRACE

Formy imigrace, cílové státy a státy s největším odlivem obyvatelstva, specifika jednotlivých skupin imigrantů, situace v ČR a ve světě, řízení o mezinárodní ochranu v ČR;

ZÁVISLOSTI

Pojem závislost, vznik a formy závislostí, drogy legální a nelegální, přehled OPL a jejich účinků, drogová scéna, nebezpečí užívání, práce se závislostí, systém pomoci závislým v ČR, možnosti a formy prevence, legislativa;

ALKOHOL A TABÁK

Historie užívání alkoholu a tabáku, nebezpečí užívání, prevence užívání, dopad užívání na ekonomiku;

Zájmová nepovinná přednáška na téma **SPORTOVNÍ CHULIGÁNSTVÍ**

POVINNÁ LITERATURA

Dočkal, J.: Sociální deviace, Jabok 2008

Dočkal, J.: Člověk a drogy. Praha, Éthum 2000

Dočkal, J.: Sylaby přednášek a texty k jednotlivým tématům.

Hrčka, M.: Sociální deviace. Praha SLON 2001

Koukolík, F., Drtilová, J.: Vzpouora deorivantů. Praha, Galén 1996

Novotný, O., Zapletal. J.: Kriminologie. Praha EUROLEX BOHEMIA 2001

Vaníčková, E. a kol.: Násilí v rodině. Praha, MPSV 1995

Hradečtí, V. a I.: Bezdomovství - extrémní vyloučení. Praha, Naděje 1996

Šišková, T, ed.: Výchova k toleranci a proti rasismu. Praha, Portál 1998

+ trestní zákoník (od 1. 1. 2010)

Základní doporučená literatura:

Wágnerová, M.: Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha, Portál 2004

Komenda, A.: Sociální deviace. Olomouc, Univerzita Palackého 1999

Koukolík, F., Drtilová, J.: Zlo na každý den: Praha, Galén 2001

Koukolík, F., Drtilová, J. 2002 .Základy stupidologie. Praha, Galén 2001

Fromm, E. : Anatomie lidské destruktivity. Praha, Lidové noviny 1997

Lorenz, K. : Takzvané zlo. Praha, Mladá fronta 1992

Lorenz, K. : Odumírání lidskosti. Praha, Mladá fronta 1997

Řezníček, M. : Prevence sociálních deviací, Praha. Éthum 1995

Morris, D. : Lidský živočich. Praha, Knižní klub Balios 1997

Hole, G. : Fanatismus. Praha, Portál 1998

Encyklopedie – Světový terorismus. Praha, Svojtka and Co 2001.

Bassermann, L.: Nejstarší řemeslo. Praha, Mladá fronta 1993

Lenderová, M.: Chytila patrola. Praha, Karolinum 2002

Rheinheimer, M.: Chudáci, žebráci a vaganti, Praha, Vyšehrad 2003

Dunovský, J. : Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha, GRADA 1995

Sexuální zneužívání dětí a sexuální násilí. Praha, MPSV 1997

Scott Peck, M. : Lidé lži. Olomouc, Votobia 1996

Žaloudek, K.: Encyklopedie politiky, Praha, Libri 1996

Kushner, H.,S.:Když se zlé věci stávají dobrým lidem.Praha, Portál 2000

Hitlerův Mein Kampf s komentářem Jiřího Hájka. Liberec, DIALOG 2000

Ternon, Y.: Genocidy XX. století.Praha,Themis 1997

Courtois, S. a kol.:Černá kniha komunismu I, II. Praha, PASEKA 1999

Čech, S.,Řezníček, M.: Zločin kolem nás.Praha, Melantrich 1997

Trestní předpisy UZ č.282, Ostrava Sagit 2002

Listina základních práv a svobod

Úmluva o právech dítěte

materiály Institutu pro kriminologii a sociální prevenci Praha

Zpravodaj Bílého kruhu bezpečí

Nový prostor

České vězeňství

Doporučené filmy a seriály:

Katka

René

Mandragora

Děti ze stanice Leningradská (*bude promítnut na přednášce*)

seriál Dobrodružství kriminalistiky

Schindlerův seznam

Jdi a dívej se (SSSR, 1985)